FREDRIKSTAD KOMMUNE

Årsplan barnehageåret 2026-2027

Speiderfjellet barnehage

Vedtatt av: [SU]

Dato: [15.10.2026]

Forord

Å bidra til at alle barn får en god start i livet er den viktigste investeringen vi kan gjøre som samfunn. Barnehagen er det første og frivillige steget i et helhetlig utdanningsløp og legger grunnlaget for videre utvikling, læring, danning og demokratisk deltakelse. God kvalitet i barnehagen er en forutsetning for at barn skal få en god start og gode muligheter videre i livet.

Alle virksomheter i Fredrikstad kommune har en felles visjon «Sammen løfter vi Fredrikstad», hvor verdiene inkluderende, ansvarlig og modig står sentralt og skal være gjeldende i arbeidet vårt. I kommuneområde oppvekst jobber i fellesskap med kvalitetsutviklingen «sammen om en god oppvekst».

Fredrikstad kommune har felles mal for årsplan i de kommunale barnehagene. Hver barnehage utarbeider sin årsplan ut fra de fastsatte rammene. Disse rammene er i tråd med kravene som er beskrevet i barnehageloven med forskrifter. Årsplanen er et pedagogisk arbeidsredskap for ansatte i barnehagen og en dokumentasjon på barnehagens pedagogiske arbeid. Den bygger på FNs barnekonvensjon, Lov om barnehage, Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver samt den politisk vedtatte Plan for kvalitet i barnehagen. Planen følger opp Kommunedelplan for oppvekst 2021–2032, heretter kalt oppvekstplanen, som angir retningen for Fredrikstad kommunes oppvekstpolitikk i perioden fram mot 2032. Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

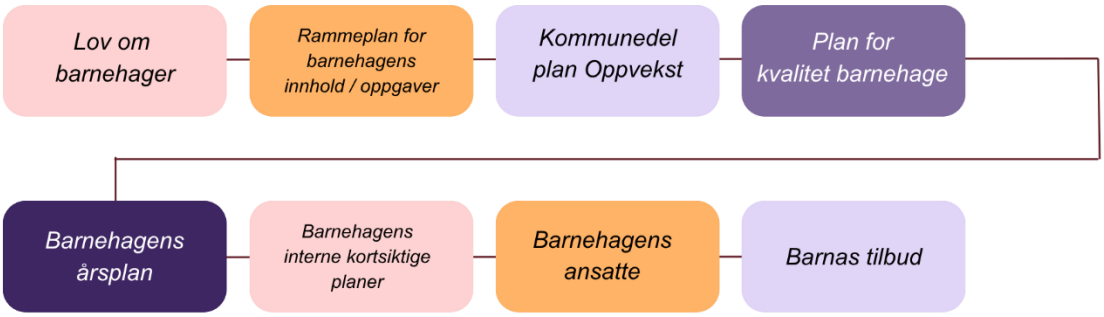

Figur 1: Kommunens planhierarki

Årsplanen er veiledende for ansatte i barnehagen og skal legges til grunn for barnehagens pedagogiske arbeid. Innholdet skal være gjenkjennbart i barnehagens praksis og gjenspeile de verdier og holdninger som alle ansatte skal bære med seg i møte med barn og foreldre. Barnehagen er en del av «laget rundt barnet», og et tett og godt samarbeid med foreldre er viktig for kvaliteten og for å skape helhet og sammenheng i barns hverdag.

Barnehagens årsplan er også et viktig dokument for eier og myndighetenes oppfølging og tilsyn med barnehagen.

Lykke til med det viktige arbeidet dere gjør for å skape gode oppvekstsvilkår i Fredrikstad kommune.

Ønsker dere alle et godt barnehageår!

Gøril Pedersen Bjerknes
Kommunalsjef barnehage

Innhold

1 Informasjon om barnehagen 3

2 Kvalitet i vår barnehage 4

2.1 Pedagogisk grunnsyn 4
2.2 Pedagogisk arbeid 4
2.3 Barnehages arbeid med satsningsområdene 5

3 Barnehagens formål og innhold 7

3.1 Omsorg 7
3.2 Lek, læring og danning 7
3.3 Medvirkning 7
3.4 Barnehagens leke- og læringsmiljø 8
3.4.1 Vårt mål for barnehagens leke- og læringsmiljø: 9
3.5 Alle skal ha det trygt og godt 12

4 Barnehagens arbeidsmåter 13

4.1 Planlegging, dokumentasjon og vurdering 13
4.2 Fagområder 14
4.3 Digital praksis i barnehagen 15
4.4 Progresjon i barnehagen 15

5 Overganger 17

5.1 Overgang hjem-barnehage 17
5.1.2 Oppstart i barnehagen 17
5.2 Overganger innad i barnehagen 17
5.3 Overgang til skole og SFO 18

6 Foreldresamarbeid og foreldremedvirkning 19

7 Bærekraft, mat og helse = livsmestring 21

Kildehenvisning 23

Vedlegg 23

1 Informasjon om barnehagen

Velkommen til Speiderfjellet barnehage

Speiderfjellet barnehage er en kommunal barnehage i hjertet av Fredrikstad – ofte omtalt som barnehagen «på byens tak». Med sin beliggenhet har vi både oversikt, nærhet til sentrum og Gamlebyen, samtidig som vi har kort vei til natur og friluftsområder. Dette gir oss unike muligheter til å bruke både by og natur aktivt i barnehagens hverdagsliv.

Barnehagen ble totalrenovert og gjenåpnet i august 2024, og fremstår i dag som moderne, funksjonell og tilrettelagt for varierte lekemiljøer både inne og ute.

Barnehagen er organisert i tre avdelinger:

- **Soltoppen** 2–6 år
- **Stjernetoppen** 2–6 år
- **Månetoppen** 1-2 år

Vi har en mangfoldig barnegruppe med barn fra ulike kulturer og språkbakgrunner, og vi arbeider aktivt for at alle barn og familier skal oppleve tilhørighet og inkludering.

Barnehagen har en prosjektstilling finansiert av levekårsmidler. Prosjektstillingen har et særlig ansvar for språkstimulering, inkluderingsarbeid og samarbeid med foreldre, og bidrar til å styrke kvaliteten i barnehagens pedagogiske tilbud.

Vi har flere samarbeid og faste ordninger som utvider barnehagens læringsmiljø:

- **Praksis og opplæring** – vi tar imot lærlinger, studenter og elever i praksis.
- **Bokstart** – vi samarbeider med Litteraturhuset i Fredrikstad om leseglede og litteratur.
- **Fysisk aktivitet og motorikk** – Vi samarbeider med Fredrikstad Turn om fysisk aktivitet og motorisk utvikling. Gjennom Barnehagepuls, i samarbeid med kommunens fysio- og ergoterapitjeneste, styrker vi barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling.
- **Språkressurs** – styrker barnehagens arbeid med språk og kommunikasjon.
- **Måltider** – vi serverer varm mat én dag i uken som del av barnehagens måltidspraksis.
- **Maxigruppa** – skolestarterne fra Speiderfjellet og St. Hansfjellet møtes på tvers for å styrke fellesskap og overgang til skolen.
- **Barnehagesvømming** – skolestarterne deltar på svømming i samarbeid med Kongstensvømmerne.

Speiderfjellet barnehage er sertifisert som trafikksikker barnehage. Våre verdier bygger på Fredrikstad kommunes visjon *«Sammen løfter vi Fredrikstad»* og verdiene **Inkluderende, Ansvarlig og Modig**. Dette preger hvordan vi møter barn, foreldre og kollegaer, og hvordan vi arbeider for å utvikle kvaliteten i vår barnehage.

Våre satsningsområder er lekemiljø og aktive lekne voksne, språk og ASK, flerkulturelt arbeid og systematisk utviklingsarbeid gjennom endringsledelse. Satsningsområdene skal være synlige i barnehagens pedagogiske praksis og bidra til et inkluderende og utviklende tilbud for alle barn.

Mer informasjon om barnehagen finner dere på kommunens hjemmeside og i barnehagens vedtekter.

2 Kvalitet i vår barnehage

2.1 Pedagogisk grunnsyn

Pedagogisk grunnsyn omfatter ideene, oppfatningene, verdier, holdninger, menneskesyn og kunnskaper som ligger til grunn for våre pedagogiske valg og handlinger. Vårt pedagogiske grunnsyn er ikke uforanderlig, men endres i takt med ny forskning og kunnskap om barn og deres utvikling.

Hvordan vi i barnehagen tenker om og jobber med omsorg, lek, læring og danning henger tett sammen med vårt pedagogiske grunnsyn. Det er ikke rom for tilfeldig eller privat praksis, men våre avgjørelser og prioriteringer skal forankres og begrunnes ut fra et faglig ståsted hvor vi opptrer som profesjonelle lagarbeider – som en del av «laget rundt barnet». I det profesjonelle lagarbeidet anerkjennes det at de beste løsningene finnes i fellesskap med barn og foreldre, og på tvers av virksomheter, etater og profesjonsgrenser.

Plan for kvalitet, som er en operasjonalisering av oppvekstplanen beskriver det menneskesynet som er gjeldende for oss som jobber med barn i Fredrikstad kommune:

> «*Innenfor barnehage, skole og barne- og familietjenester ligger det til grunn at alle mennesker er like mye verdt, uavhengig av hva som ellers skiller oss. Dette beskriver et menneskesyn som er preget av respekt, menneskeverd og fokus på ressurser, muligheter og utvikling*.»
>
> «*Det er også en del av vårt grunnleggende menneskesyn at barn lærer og utvikler seg i samspill med andre. Det er derfor en viktig del av en god oppvekst at alle barn er en del av et inkluderende barnehage- og skolemiljø.*»

Vi som jobber i barnehage skal kontinuerlig reflektere over egen rolle i møte med barn og deres familie, og minne hverandre på at det er vi som er ansvarlig i disse møtene. I Fredrikstad kommune er teorien om den autoritative voksenrollen valgt som felles faglig rammeverk. Vi skal øve på den autoritative rollen i alle våre møter – med barna, familiene og med hverandre. Det er et mål at det skal jobbes for et autoritativt klima i virksomheten. Det handler om å oppnå god relasjonskvalitet på alle nivåer i barnehagen, samtidig som det kommuniseres og utøves tydelige og rettferdige normer og grenser i det daglige samspillet.

2.2 Pedagogisk arbeid

Pedagogisk arbeid i barnehagen bygger på vårt pedagogiske grunnsyn. Det henger sammen med valg som gjøres med bakgrunn i rammeplanen og nasjonale føringer, samtidig som det er tilpasset vår barnehages egenart. For å oppnå god kvalitet i vår tjeneste og i oppvekstsjenestene generelt må vi jobbe for et felles verdigrunnlag og en felles forståelse av hva vi skal oppnå, både innenfor egen virksomhet og i møte med andre tjenester vi samarbeider med. Dette jobber vi med gjennom Plan for kvalitet, sammen med de andre virksomhetene i oppvekstseksjonen.

Vårt syn på barn som kompetente og aktive utforskere i egne læringsprosesser preger arbeidet og innholdet i vår barnehagehverdag. Sammen med alle valg og mikroavgjørelser som gjøres av den enkelte medarbeider i vår barnehage, utgjør det til sammen kvaliteten på tilbudet barna får i vår barnehage. Lek, barnas interesser og engasjement er viktig grunnlag for det pedagogiske arbeidet. Barnehagen jobber tverrfaglig og fagområdene skal bidra til barna lek, lærling og trivsel, samt bidra til allsidig utvikling og helse. Fagområdene flettes inn i hverandre gjennom aktiviteter, lek og turer- og må sees i sammenheng. Arbeid med

relasjoner, språk, lek, læring og de ulike fagområdene i rammeplanen, vil være representert samtidig i prosjekt og i hverdagsaktivitetene hos oss.

Rammeplanen sier at det allmennpedagogiske tilbudet skal tilpasses barnas behov og forutsetninger. Dermed skal barnehagens strukturer og organisering tilpasses barna og barnegruppen som til enhver tid går i barnehagen.

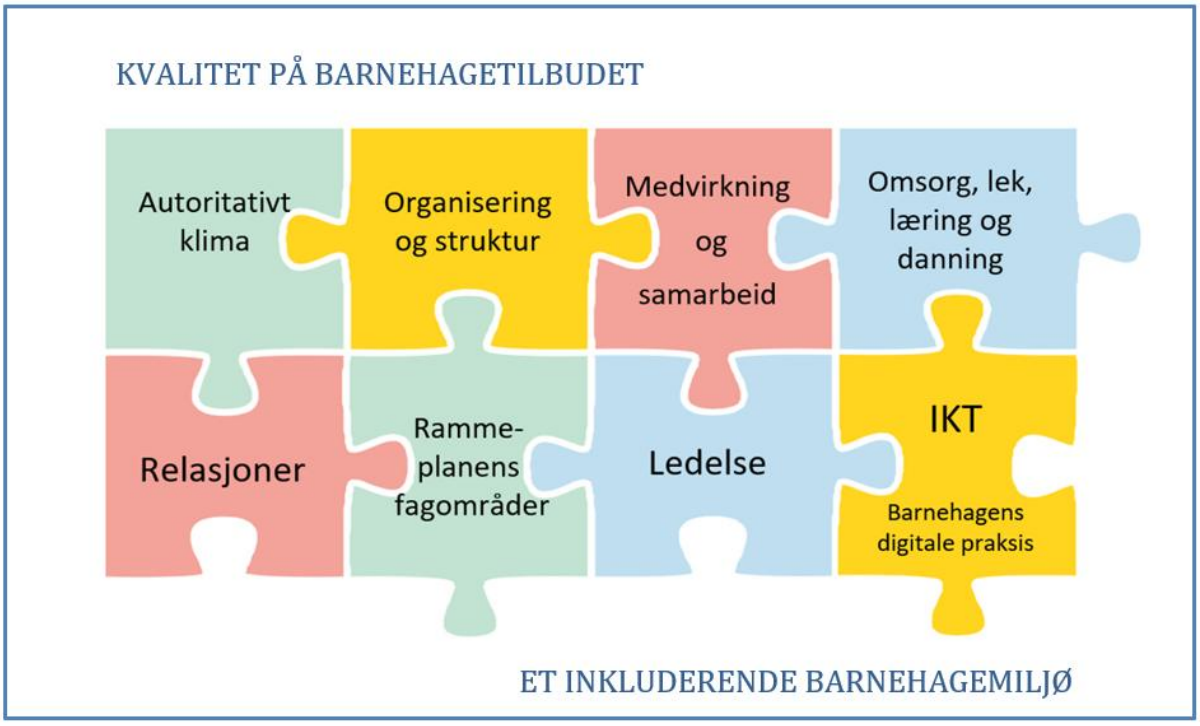

Figur 2: Modell som viser et sammensatt og helhetlig barnehagetilbud

Alt dette, og mye mer, utgjør deler av en helhet som sammen danner kvaliteten på tilbudet det enkelte barnet får i vår barnehage. Som et puslespill, hvor vi må jobbe for å finne hver enkelt brikke til å henge sammen:

2.3 Barnehages arbeid med satsningsområdene

Speiderfjellet barnehage arbeider helhetlig med alle deler av årsplanen og rammeplanens fagområder. Omsorg, lek, læring og danning henger tett sammen, og kvalitet skapes i summen av relasjoner, hverdagssituasjoner, lek og planlagte pedagogiske aktiviteter.

Fredrikstad kommunes *Plan for kvalitet i barnehagen 2023–2027* angir retningen for barnehagens kvalitets- og utviklingsarbeid. Planen har to prioriterte utviklingsområder: **trygt og godt barnehagemiljø** og **kompetanse**.

Speiderfjellets satsningsområder er vår lokale konkretisering av denne retningen. De er valgt med utgangspunkt i barnegruppens behov og barnehagens utviklingsarbeid, og skal gjøre sammenhengen mellom kommunens mål og vår pedagogiske praksis tydelig. Satsningsområdene må ses i sammenheng og skal bidra til at alle barn opplever trygghet, tilhørighet, deltakelse og utvikling.

- **Lekemiljø og aktive lekne voksne**
  Et trygt og inkluderende barnehagemiljø skapes gjennom gode relasjoner, lek og fellesskap. Vi ser leken som barnas viktigste arena for utvikling, samspill og tilhørighet. Lekemiljøene skal være fleksible, tilgjengelige og inspirerende – både inne, ute og i nærmiljøet.

  De voksne har ansvar for å legge til rette for at alle barn får mulighet til å delta i lek og fellesskap. Vi skal være aktive, lekne og nærværende voksne som støtter, deltar og videreutvikler barnas lek. Vi arbeider systematisk med det fysiske miljøet og med «rommet som den tredje pedagog». Dette er en viktig del av vårt arbeid med et trygt, godt og inkluderende barnehagemiljø.

- **Språk og ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon)**
  Språk og kommunikasjon er grunnleggende for barns mulighet til å delta i lek, utvikle relasjoner og oppleve tilhørighet i fellesskapet. Vi har derfor et særskilt fokus på tidlig språkstimulering i hverdagssituasjoner, lek og organiserte aktiviteter.

  ASK, med symboler, tegn og bildestøtte, brukes som en naturlig del av barnehagens språkmiljø. Ved å gi barna flere måter å uttrykke seg og forstå andre på, styrker vi deres mulighet til medvirkning og deltakelse. Arbeidet med språk og ASK er dermed også en del av barnehagens arbeid med tidlig innsats og et inkluderende barnehagemiljø.

- **Flerkulturelt arbeid**
  Speiderfjellet har en sammensatt barnegruppe med ulike kulturelle og språklige bakgrunner. Mangfold skal være synlig og anerkjennes som en ressurs i barnehagens fellesskap.
  Vi arbeider med inkludering og flerkulturell pedagogikk og legger til rette for at barn og foreldre med ulik bakgrunn skal oppleve tilhørighet og medvirkning. Barn skal kunne kjenne igjen sider ved seg selv, sin familie, sitt språk og sin kultur i barnehagen, samtidig som de får erfaring med andres perspektiver og uttrykksformer. Dette støtter kvalitetsplanens vektlegging av mangfold, likeverd og inkluderende fellesskap.

- **Endringsledelse og implementering**
  God kvalitet forutsetter at personalets kompetanse utvikles og omsettes til en felles pedagogisk praksis. Speiderfjellet skal være en lærende organisasjon der ansatte undersøker, reflekterer over og videreutvikler egen praksis sammen.
  Vi bruker Fixsens implementeringsmodell som støtte i utviklingsarbeidet og arbeider systematisk gjennom refleksjon, observasjon, faglige prosesser og evaluering. Målet er å sikre at kunnskap og prioriterte utviklingsområder blir synlige i den daglige praksisen. Hele personalet involveres i utviklingsarbeidet, slik at vi bygger felles forståelse og en varig profesjonell praksis.

De fire satsningsområdene skal ikke forstås som separate satsinger, men som deler av et helhetlig kvalitetsarbeid. Kompetente og autoritative voksne utvikler inkluderende leke- og språkmiljøer, legger til rette for deltakelse og mangfold og arbeider systematisk med å forbedre egen praksis. Slik omsetter Speiderfjellet målene i *Plan for kvalitet i barnehagen* til praksis i barnas hverdag.

3 Barnehagens formål og innhold

3.1 Omsorg

Barnehagen skal gi god omsorg som preger alle situasjoner i barnas hverdag. Den skal komme til uttrykk når barna leker og lærer, i stell, måltider og påkledning. God omsorg handler om å oppleve et miljø preget av aksept og anerkjennelse. Trygge og stabile rammer øker muligheten gode mestringsopplevelser, utvikling og læring.
I samspill med andre lærer barna å vise omsorg for personer rundt seg og de er i en konstant læringsprosess. Omsorg i barnehagen handler både om barn – barn–relasjoner og voksen – barn–relasjoner. Ved at barn får mulighet til å ta imot og gi omsorg, dannes grunnlaget for utvikling av empati, respekt og toleranse. Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet handler om hvordan vi gir omsorg.

3.2 Lek, læring og danning

Rammeplanen sier at leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Lek er en kilde til humor og glede, og gjennom ulike former for lek får barna mulighet til å uttrykke seg og erfare at egen opplevelsesverden gjelder.
Barnehagens arbeid med lek, læring og danning vil bli synliggjort og utdypet videre gjennom årsplanen, spesielt i kapittel 3.4 Barnehagens leke og læringsmiljø.

3.3 Medvirkning

For at det allmennpedagogiske tilbudet skal kunne tilpasses barnas behov og forutsetninger er det avgjørende at vi jobber med barns medvirkning. Barns medvirkning er forankret i FNs barnekonvensjon og lovverket. Deres synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet. Å ta dette på alvor er en forutsetning for at barnehagehverdagen skal oppleves meningsfull for barn, at de får leke, lære, oppleve mestring og utvikle seg.

3.4 Barnehagens leke- og læringsmiljø

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Leke- og læringsmiljø er summen av de relasjonelle, kulturelle og fysiske forholdene i barnehagen, samt språkmiljøet. Vi har voksne som er bevisst sin rolle og forbildefunksjon for blant annet hvordan man lytter, gir konstruktiv respons, bruker kroppsspråk, talespråk og tekst i samspill med barn.

Det er alltid den voksne som har ansvar~~et~~ for å skape og opprettholde et trygt leke- og læringsmiljø, samt bygge gode relasjoner i barnehagen.

Den autoritative voksenstilen innebærer en dynamisk kombinasjon av varm relasjonsbygging til barnet, og utøving av tydelig og grensesettende rammer. Dette vil kunne bidra som en beskyttelsesfaktor i barnas liv.

Foreldre har en viktig rolle og kan forebygge krenkelser og mobbing ved å være varm og grensesettende overfor sitt barn. For å oppnå et trygt og inkluderende barnehagemiljø er det viktig med et godt samarbeid mellom barnehage og hjem. Foreldre er opptatt av eget barns trivsel og trygghet, men det har i tillegg stor betydning at de også bryr seg om de andre barna.

Figur 3: Modell som illustrerer ulike voksenstiler

I tillegg til autoritative voksne, har tilretteleggingen av det fysiske lekemiljø og dermed også tilrettelegging av leken, stor betydning for å skape et inkluderende leke- og læringsmiljø i barnehagen. Miljøet må stadig være i bevegelse og endres i takt med barnas fysiske behov, interesser og leketemaer. Miljøet skal også stimulere og legge til rette for ulike former for kommunikasjon, problemløsning og språkutvikling. Å skape spennende møteplasser som stimulerer barns spontane samværsformer, bidrar til at barna bygger relasjoner, får felles lekereferanser og felles forståelse for lekens innhold. Dette er av stor betydning for å etablere vennskap med andre barn og opplevelsen av å være inkludert i fellesskapet.

3.4.1 Vårt mål for barnehagens leke- og læringsmiljø:

Vi er en inkluderende barnehage hvor alle barn opplever trygghet og mestring i sitt leke- og læringsmiljø

Dette målet skal ses i tett sammenheng med nasjonale sektormål, som også er målene i Plan for kvalitet i barnehagen:

- **Et inkluderende barnehagefellesskap med likeverdig kvalitet**
- **Kompetanseheving for ansatte**

Psykososialt miljø

I vår barnehage opplever alle et trygt lek- og læringsmiljø og å være en del av et inkluderende fellesskap

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det i vår barnehage
I vår barnehage har vi et inkluderende fellesskap med rom for ulikheter, vi jobber forebyggende med fokus på vennskap, individ og gruppe	*Vi legger til rette for vennskap, smågrupper og inkluderende lekeprosesser. Barns empati, samarbeid og konfliktløsning utvikles gjennom lek, felles prosjekter og veiledning i hverdagslige situasjoner. Vi integrerer ulike kulturer i hverdagen gjennom bøker, fortellinger, musikk og tradisjoner, og vi løfter frem språk som identitet og nøkkel til fellesskap. Vi observerer barnas deltakelse i lek og går tidlig inn med veiledning og støtte når det trengs.*
I vår barnehage har alle ansatte kunnskap om loven og plikter knyttet til et trygt og godt barnehagemiljø	*Vi setter av tid på plandager og personalmøter til å drøfte og oppdatere oss på barnehageloven, rammeplanen og relevant lovverk. Gjennom refleksjon, casearbeid og dialog tar vi utgangspunkt i situasjoner fra hverdagen. Ansatte observerer, dokumenterer og handler når et barn ikke opplever trygghet eller inkludering. Vi arbeider systematisk og forebyggende for å motvirke mobbing, utestenging og mistrivsel, og bygger en kultur der alle ansatte tar ansvar for fellesskapet.*
I vår barnehage har vi et autoritativt klima i møte med barn, familier og hverandre	*Personalet er tydelige, trygge og varme voksne som setter rammer og grenser med respekt og omsorg. Vi er lekne, tilstedeværende og lydhøre i møte med barna og tilpasser vår støtte til barnas behov. Vi møter foreldre og kollegaer åpent og respektfullt, lytter til ulike perspektiver og bidrar til et positivt og inkluderende fellesskap. Vi reflekterer over egen væremåte og hvordan våre handlinger påvirker barn, familier og hverandre.*

I vår barnehage samarbeider vi med foreldrene om et trygt og godt barnehagemiljø. Dette samarbeidet er avgjørende for å nå målet om et trygt og inkluderende barnehagemiljø. Hvordan det gjøres i vår barnehage står beskrevet i kapittel 6. Foreldresamarbeid og foreldremedvirkning.

Fysisk miljø

I vår barnehage legger vi til rette for et inkluderende og stimulerende fysisk lekemiljø - både inne i barnehagen, på barnehagens uteområde og i nærmiljøet.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det i vår barnehage
I vår barnehage har vi et inkluderende, fysisk stimulerende og fleksibelt lekemiljø ***inne*** i barnehagen med materialvalg og utstyr som inspirerer, er tilgjengelige og som inviterer til lek og samhandling.	*Vi organiserer innemiljøet i lekesoner med balanse mellom ro og aktivitet, og vi har fleksible rom som kan tilpasses barnas interesser. Utstyret er variert og tilgjengelig: balanseklosser, hinderløypeutstyr, utkledningsmateriell, lekekjøkken, formingsrom, lekebutikk og bøker. Ansatte er tilstedeværende og fordeler seg i barnegruppene for å delta aktivt i lek, støtte barns initiativ og sikre at barns medvirkning preger innemiljøet. Vi bruker også gymsalen på Trara skole for å gi barna ekstra tilbud innen grovmotorisk aktivitet.*
I vår barnehage har vi et inkluderende, spennende og fleksibelt lekemiljø ***ute*** i barnehagen, som stimulerer barnas allsidige bevegelseserfaringer, lek og samhandling.	*Uteområdet vårt gir god plass til grovmotorisk lek, med sykkelbaner, ballplass, akebakker, husker, sandkasser og ulike soner som gir rom for variert lek. Barna har tilgang til vannlek, utelekekjøkken, dukkehus, trær til klatring og balanselek (tau), samt en båt i sandkassa og sklie. Vi legger til rette for smågrupper, felles prosjekter, rollelek og regellek som ballspill og fotball. Utemiljøet er levende og i kontinuerlig utvikling, tilpasset barnas behov og interesser.*
I vår barnehage møter barna variert og utfordrende terreng tilpasset alder og modenhet – på barnehagens uteområde og i nærmiljøet	*Vi bruker nærmiljøet aktivt og gir barna varierte tur- og naturopplevelser gjennom året. På storbarnsavdelingene legges det til rette for tur ukentlig, mens Månetoppen vurderer turer ut fra de yngste barnas behov, alder og forutsetninger. Vi benytter blant annet biblioteket, lokale lekeplasser, Brattliparken, Fredrikstadmarka, byferga og andre områder i og rundt Fredrikstad. Vi har også mulighet til å benytte buss for å utforske områder og turmål utenfor gangavstand. Gjennom året legger vi til rette for progresjon, slik at barna får erfaring med ulikt terreng, lengre turer og nye utfordringer i takt med egen utvikling og mestring.*

Språkmiljø

I vår barnehage skal språkarbeidet være lystbetont, preget av lek og gi rom for utforskning og undring

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det i vår barnehage
I vår barnehage skaper vi et inkluderende og inspirerende språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke, språk og kommunisere med hverandre	*Vi legger til rette for daglige språkstimulerende aktiviteter i lek, samlingsstunder og hverdagsrutiner. Vi bruker ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon) med symboler, tegn og bildestøtte som en naturlig del av barnegruppen. Språkressursen i barnehagen støtter personalet og bidrar til systematisk språkstimulering for alle barn.*
I vår barnehage får barnet uttrykke tanker, følelser, ønsker, erfaringer, løse konflikter og skape positive relasjoner gjennom språk	*Vi er lydhøre voksne som aktivt inviterer barna inn i samtaler, lek og refleksjon. Vi veileder barna i å sette ord på følelser og behov, og støtter dem i å bruke språk som verktøy i konflikthåndtering og relasjonsbygging.*
I vår barnehage er vi gode språkmodeller og vi videreutvikler barnas begrepsforståelse ved å bruke et variert ordforråd	*Personalet bruker bevisst et rikt og variert språk i hverdagssituasjoner. Vi introduserer nye begreper gjennom lek, prosjekter, høytlesning og temaarbeid. Der vi har mulighet, bruker vi barnas morsmål som en ressurs og bygger videre på barnas samlede språklige erfaringer. Vi er opptatt av å møte barna på deres nivå og bygge videre på deres egne erfaringer og ord.*
I vår barnehage bruker vi varierte formidlingsformer og tilbyr et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer	*Vi har et bredt utvalg av bøker tilgjengelig i barnehagen, og samarbeider med Litteraturhuset gjennom Bokstart og faste lesestunder. Vi bruker sang, rim, regler, bilder og dramatisering i det daglige språkarbeidet. Vi legger vekt på at språkutvikling skal være lystbetont og preget av lek og nysgjerrighet.*

3.5 Alle skal ha det trygt og godt

Hvordan vår barnehage jobber forebyggende slik at alle barn opplever et inkluderende, trygt og godt leke- og læringsmiljø, i tråd med barnehageloven § 41, er beskrevet ovenfor. Dersom det skulle vise seg at et barn ikke skulle ha det trygt og godt psykososialt miljø, har barnehagen en aktivitetsplikt i tråd med barnehageloven §§ 42-43. Aktivitetsplikten består av fem delplikter og er visualisert i skjemaet nedenfor:

- Følge med
- Gripe inn
- Melde fra
- Undersøke
- Sette inn tiltak

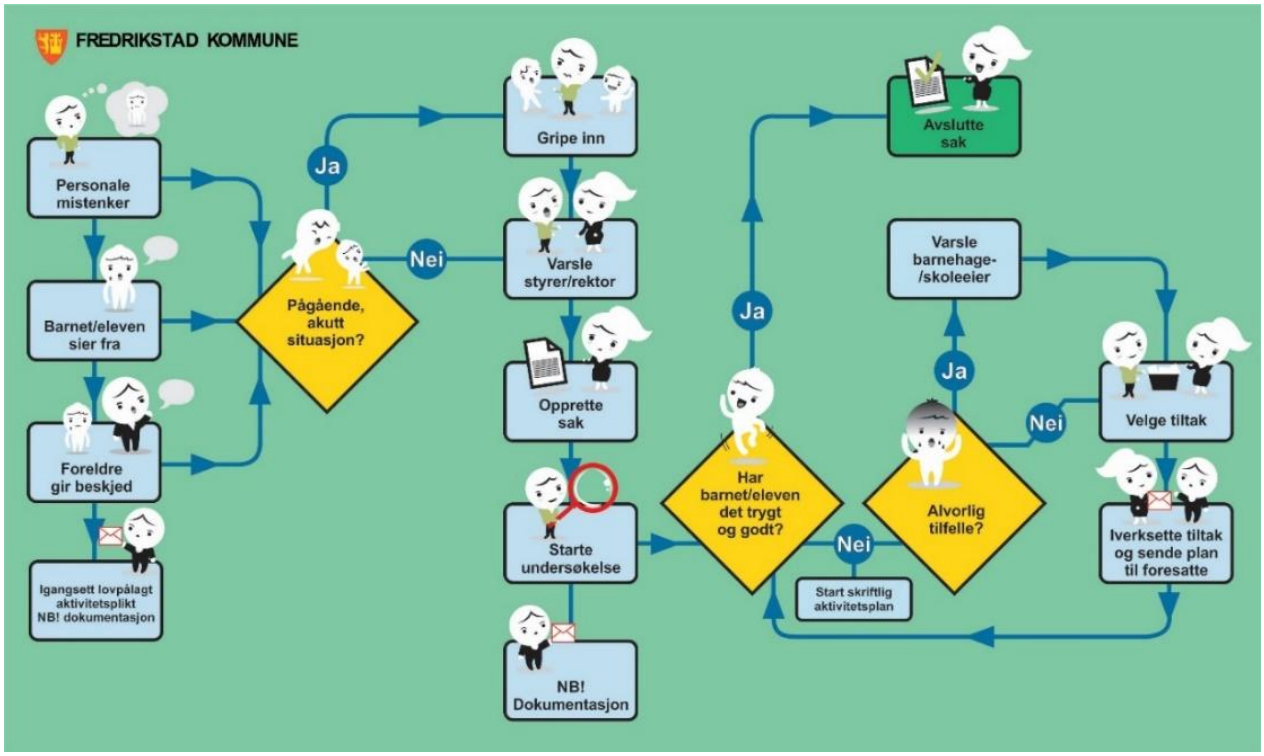

Figur 4: Flytskjema barnehagen aktivitetsplikt

Flytskjemaet viser hvordan barnehagen jobber hvis de får kjennskap til at ett eller flere barn ikke har et inkluderende og trygt leke- og læringsmiljø. Barnehagen har tilhørende skjemaer som skal benyttes når aktivitetsplikten igangsettes og hvis det skal lages en aktivitetsplan. Disse er tilgjengelig i Compilo.

4 Barnehagens arbeidsmåter

4.1 Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Vi arbeider kontinuerlig med planlegging, dokumentasjon og vurdering.
Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen må baseres på kunnskap om barns trivsel og allsidige utvikling, individuelt og i gruppe. (Rammeplanen, 2017)

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. **Pedagogisk dokumentasjon** er en arbeidsmåte som bidrar til å sikre vurderingsarbeidet – i tråd med barnehageloven og rammeplan. Pedagogisk dokumentasjon inneholder følgende faste elementer som observasjon, dokumentasjon, deling, refleksjon, tolkning og valg. Hensikten med pedagogisk dokumentasjon er å utfordre og videreutvikle personalets syn på barn, på læring og på kunnskap, ikke å vurdere og dokumentere ferdigheter og kunnskaper, trivsel og erfaringer hos enkeltbarnet.

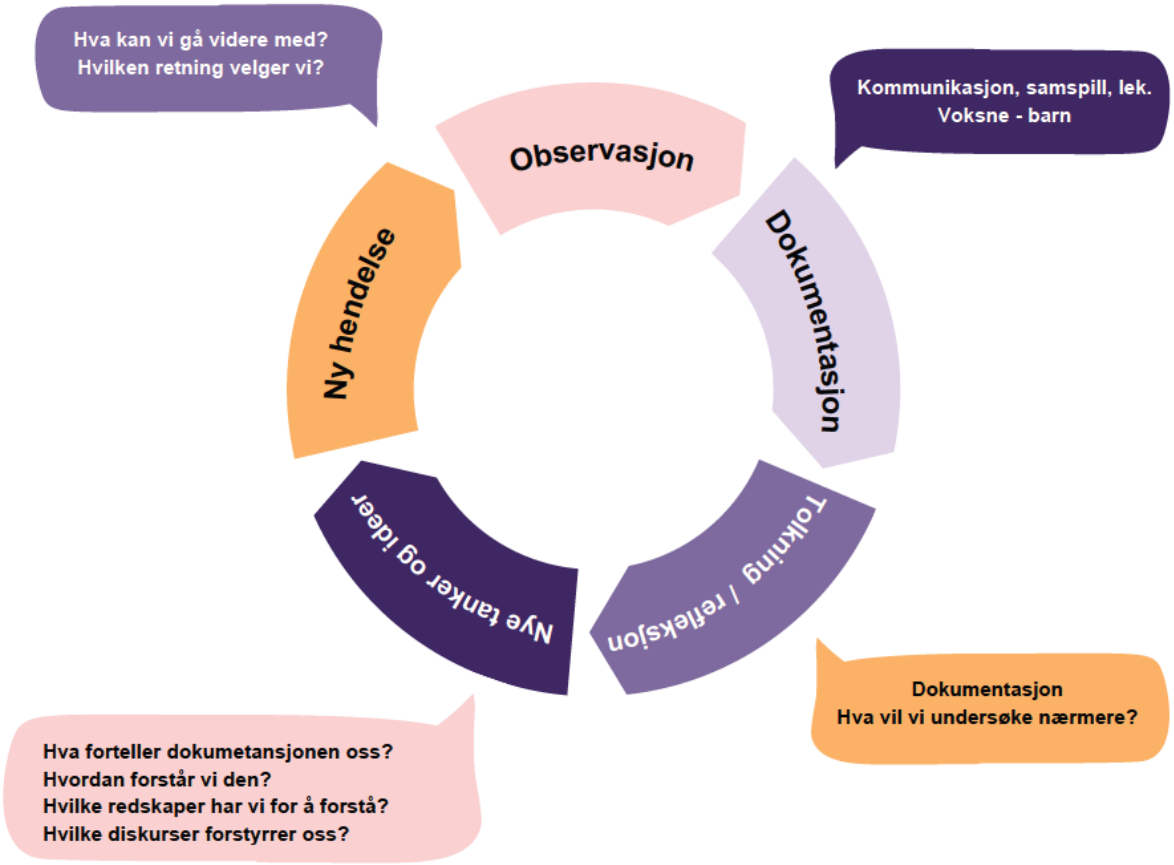

Figur 5: Modellen viser bruken av dokumentasjon som pedagogisk arbeidsmåte

Dokumentasjon kan bidra til:

Barn

- Hjelpe barna å huske tilbake til, og sette ord på aktiviteten/hendelsen – gi ny inspirasjon til leken
- Et verktøy for at barna skal ta del i videre planlegging og vurdering
- Barna får en opplevelse av at det de gjør er viktig – de blir sett og hørt. Bidrar til å fremme et positivt selvbilde
- Synliggjør at andre barn handler og har andre løsningsforslag en dem selv

Personalet:

- Refleksjon og bevisstgjøring av egen praksis
- Lære mer om og reflektere rundt barns lærings-prosesser, tanker, meninger og relasjoner – utvikle vår evne til å SE
- Synliggjøre hva barna er opptatt av i hverdagen og rundt prosjekt vi arbeider med.
- Fungere som et løpende vurderingsverktøy – grunnlag for videre planer
- Se progresjon hos barn og ansatte – ved å se tilbake på prosesser

Foreldre:

- Synliggjøre barna sin hverdag- lek, læring og opplevelser
- Vise barnehagens innhold og arbeidsmåter
- Verktøy for videre samtale/ mellom barn og foreldre
- Utgangspunkt i foreldresamtaler

4.2 Fagområder

Rammeplan for barnehager har syv fagområder som barnehagen er innom i løpet av et år. I arbeid med fagområdene vil ofte flere områder være representert samtidig i prosjekt og i forbindelse med hverdagsaktiviteter. Periodevis vektlegges enkelte områder mer enn andre. Lek og barns rett til medvirkning påvirker innholdet i arbeidet med fagområdene. Fagområdene i barnehagen er stort sett de samme som barn senere møter i skolen.

Figur 6: Modell som viser fagområdene i rammeplanen

I arbeid med de ulike fagområdene

- får barna ulike erfaringer og opplevelser
- skapes det stemning og begeistring
- finner vi en riktig balanse mellom barne- og voksenstyrte aktiviteter
- skal vi være lydhøre for barns tanker og kunnskapssøking
- skal barn og voksne være nysgjerrige sammen, undrer oss og utvikler «vår kunnskap»

4.3 Digital praksis i barnehagen

Digital praksis i barnehagen (IKT) supplerer barnehagens arbeidsmåter, støtte barnas utvikling og læring og tilbyr nye uttrykksformer. Vi jobber for å bygge profesjonsfaglig digital kompetanse (PFDK) i vår barnehage, som betyr at ansatte har fagkunnskap, pedagogisk kunnskap og teknisk kunnskap i bruk av digitale verktøy i barnehage. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Digitale verktøy brukes med fornuft og skal ikke dominere som arbeidsmåte.

Ansatte i barnehagen skal ha kompetanse til å legge til rette for inkluderende, trygge og gode digitale miljøer for alle barn i barnehagen slik at den digitale praksis bidrar til barnas lek, kreativitet og læring. Bruk av ulike digitale verktøy i pedagogisk arbeid skal støtte opp om barns læreprosesser, bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn, samt at barna får støtte til å utvikle en begynnende etisk forståelse og digital dømmekraft.

4.4 Progresjon i barnehagen

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Med bakgrunn i vårt syn på barn som kompetente og aktive utforskere i egne læringsprosesser, er vi opptatt av at progresjonen skal følge barnet og ikke alder. Det betyr at vi voksne må ha god kunnskap om det enkelte barn slik at vi kan gi hen utfordringer med utgangspunkt i deres nysgjerrighet, interesser og styrker. Vi tilrettelegger slik at barn har noe å strekke seg etter, støtter og stimulerer læringslysten, ser og bekrefter barna i mestringsøyeblikkene. Hvordan vi legger til rette for progresjon vil ha tett sammenheng med observasjoner og vurderinger vi gjør i hverdagen.

Gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, små og store grupper, leker, materialer og utforming av fysisk miljø, legger vi til rette for progresjon i barnehagen. Ved å være nærværende voksen i barnehagen, se barna og reflektere over vår praksis, skaper vi et miljø som vil fremme progresjon i lek, omsorg, danning og læring for både barn og voksne.

Eksempel på progresjon i barnehagen:

Figur 7: En illustrasjon av progresjon i barnehagen, her med eksempel "kommunikasjon, språk og tekst"

5 Overganger

Barnehagen er den første arenaen barna møter utenfor hjemmet og den er en del av det helhetlige utdanningsløpet. Hos oss dannes grunnlaget for videre læring. Samarbeid mellom hjem og barnehage ved oppstart og gjennom hele barnehagetiden, og etter hvert barnehage og skole er viktig for å skape en god overgang og sammenheng for videre utdanning.

5.1 Overgang hjem-barnehage

For de aller fleste barna er det en stor overgang å starte i barnehagen. Vi ønsker derfor å skape en sammenheng mellom hjemmet og barnehagen, og at overgangen skal være god for både barn og foreldre. Gjennom godt samarbeid med foreldrene kan vi bygge videre på tryggheten barnet har hjemmefra.

I overgangen fra hjem – til barnehage benytter vi oss av Fredrikstadmodellen, som vektlegger betydningen av at omsorgspersonen er tilstede og aktiv i lek, aktiviteter og hverdagssituasjoner med barna i oppstarten.

Lekegrupper før oppstart i barnehagen

Fra april/mai måned inviteres nye barn og foreldrene til besøksdager for å bli kjent og leke med de andre barna og de voksne på avdelingen.

5.1.2 Oppstart i barnehagen

Barnet vil de første dagene ha faste kontaktpersoner - som sammen med foreldre skal sikre barnet en god start i barnehagen. Det legges opp til foreldreaktiv tilvenning. Foreldre inviteres til foreldremøte og førstegangssamtale før oppstart, eventuelt i løpet av de første dagene etter oppstart.

5.2 Overganger innad i barnehagen

Vi starter intern overgangsperiode mellom avdelinger og hus fra mai måned. Da besøker barn og personale, ukentlig, den barnegruppen og avdelingen de skal starte på til høsten. Det gjennomføres overgangssamtaler mellom pedagogene på gammel og ny avdeling og foreldre får tilbud om en samtale med ny pedagog før oppstart.

5.3 Overgang til skole og SFO

Det siste året i barnehagen jobbes det for at barna skal få en trygg og god overgang til skolen. Fredrikstad har en felles rutine som alle barnehagene og skolene følger i forbindelse med denne overgangen.

Noe av det viktigste arbeidet før skolestart er å kunne ta kontakt med andre på en positiv måte. Vi har fokus på lek, vennskap, samarbeid, konflikthåndtering og positiv sosial adferd. Hverdagslivets ferdigheter og selvstendighet, det å kle av og på seg selv, gå på toalettet og «å ta ansvar for seg selv» øves også på. På våren drar skolestarterne på tur og besøker skole/SFO med barnehagen og de inviteres på førskoledager sammen med foreldrene.

I Speiderfjellet barnehage

Vi gir barna et godt grunnlag for skolestart gjennom et helhetlig og lekbasert opplegg som styrker mestring, selvstendighet og fellesskap.

Skolestarterne får gjennom lek og aktiviteter erfaring med:

- å kjenne igjen og skrive navnet sitt og utvikle bokstav- og tallforståelse
- å følge beskjeder, vente på tur og samarbeide
- fysisk aktivitet, turer og motoriske utfordringer som styrker mestring og selvstendighet

Skolestarterne samarbeider med St. Hansfjellet gjennom *Maxi-gruppa*, med lek og felles aktiviteter på tvers. Vi samarbeider også med Fredrikstad Turn om fysisk aktivitet og motorikk. Arbeidet skal bidra til nysgjerrighet, mestring og trygghet i overgangen til skolen.

6 Foreldresamarbeid og foreldremedvirkning

Barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Foreldresamarbeidet skal både skje på individnivå, med foreldrene til hvert enkelt barn gjennom daglig uformell kontakt og i avtalte mer formelle samtaler. På gruppenivå vil samarbeid og medvirkning skje gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget. Hvordan vår barnehage jobber for å legge til rette for dette viktige samarbeidet kan dere lese i tabellen nedenfor.

Foreldrene er en viktig ressurs for barnehagen og barn trenger trygge, tydelige og støttende foreldre. Foreldrekompasset er et program som legger til rette for økt kunnskap for foreldre, gjennom kunnskapsdeling og refleksjon sammen med andre foreldre. Programmet følger foreldre fra barnets første møte på helsestasjonen, gjennom barnehage og skole ut 10. trinn. På ett eller flere foreldremøter i året vil Foreldrekompasset bli gjennomført i vår barnehage. Mer informasjon på foreldrekompasset.no.

Figur 8: Illustrasjon Foreldrekompasset

Trygge foreldre møter barnet med åpne armer. De tåler barnets ulike følelser og tenker over hvordan de selv oppleves av barnet.

Tydelige foreldre tar ledelsen og viser vei. De setter grenser på en omsorgsfull måte, og vet at avgjørelser kan være upopulære og gode på samme tid.

Støttende foreldre prøver å forstå barnets opplevelser og følelser, og gir både trøst og oppmuntring. De lar barna prøve selv og hjelper til når det trengs.

Foreldresamarbeid

Alle ansatte møter foreldre som en ressurs, og bidrar aktivt til et godt samarbeid med hjemmet, samt støtter og styrker foreldre i foreldrerollen.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det i vår barnehage
I vår barnehage ser vi foreldre som ressurs gjennom å lytte, ha god kommunikasjon og gi anerkjennelse i hverdagen	*Vi møter foreldrene med respekt, åpenhet og dialog i garderoben, på møter og i uformelle samtaler. Vi gir rom for foreldrenes erfaringer og kunnskap om eget barn, og vi gir tilbakemeldinger som bygger på anerkjennelse og gjensidig tillit.*
I vår barnehagen utveksler ansatte og foreldre informasjon om barnets utvikling, trivsel, erfaringer, læring og helse	*Vi har faste utviklingssamtaler, foreldremøter og møter i samarbeidsutvalg (SU/FAU). I tillegg legger vi stor vekt på daglig dialog i hente- og bringesituasjoner. Ved behov bruker vi tolk for å sikre god kommunikasjon.*
I vår barnehage samarbeider vi med foreldrene for et godt og trygt barnehagemiljø	*Vi inviterer foreldrene til å bidra i fellesskapet gjennom møter, arrangementer og samarbeidsprosjekter. Vi deler informasjon om barnehagens arbeid med trygghet og inkludering, og vi involverer foreldrene i drøfting og løsninger når utfordringer oppstår.*

Barnets beste

Barnehagen skal ha barnets beste som grunnlag for alle valg og handlinger i det pedagogiske arbeidet.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det i vår barnehage
I vår barnehage iverksetter vi kunnskapsbaserte tiltak, og har en praksis som bidrar til at barnet med sin familie får rett hjelp til rett tid	*Vi samarbeider med foresatte, helsestasjon, PPT og andre relevante instanser når det er behov. Vi legger vekt på tidlig innsats og systematisk oppfølging, og sikrer at foreldrene alltid er med i prosessen.*
I vår barnehage har vi et anerkjennende og aktivt foreldresamarbeid, slik at samtykke innhentes tidligst mulig for å etablere et godt samarbeid med ulike tjenester - til barnets beste	*Vi har lav terskel for å ta opp bekymringer, og vi inviterer foreldrene inn som likeverdige partnere. Vi sørger for tydelig og dokumentert kommunikasjon, og samtykke innhentes i en tidlig fase for å sikre god oppfølging og helhetlig støtte til barnet.*

7 Bærekraft, mat og helse = livsmestring

Livsmestring handler om å kunne forstå og å kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv. Barna skal få øve på å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Dette starter vi å øve på i tidlige alder, og det henger i tillegg tett sammen med arbeidet for inkluderende, trygt og godt barnehagemiljø. I barnehagen jobber vi på flere felt innenfor bærekraftig utvikling som påvirker hverandre og som er faktorer som påvirker barnas evne til å mestre livet sitt.

Rammeplanen sier at barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Det skal også skapes en økonomisk bevissthet rundt forbruket vårt og fordeling av ressurser i samfunnet. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for et mer bærekraftig samfunn. Det legges til rette slik at barna kan lære gode holdninger, verdier og vaner som er i tråd med bærekraftig utvikling og livsmestring. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

Vår barnehage følger Helsedirektoratets anbefalinger om mat og måltider i barnehagen.

I vår barnehage har vi fokus på bærekraft, mat og helse i et livsmestringsperspektiv

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det i vår barnehage
I vår barnehage skal vi bidra til at barna blir kjent med seg selv, kroppen sin og utvikle bevissthet om egne og andres grenser	*Vi legger til rette for samtaler om følelser, grenser og vennskap i hverdagen. Gjennom lek og aktiviteter får barna erfaringer som styrker selvfølelse, respekt og empati. Personalet veileder barna i å sette ord på følelser og behov, og støtter dem i å håndtere konflikter på en trygg måte.*
I vår barnehage har vi en bærekraftig og miljøvennlig praksis som etablerer gode vaner for barna	*Vi lærer barna prinsippene for sporløs ferdsel – naturen skal være like fin når vi drar, som da vi kom. Vi øver på å ta vare på leker og materiell, sorterer avfall, har fokus på lite matsvinn og gjenbruk. Vi bruker naturmaterialer i lek og formingsaktiviteter, og barna får erfaringer med å ta vare på naturen i nærmiljøet.*
I vår barnehage legger vi til rette for helsefremmende aktiviteter, psykisk og fysisk,	*Vi har daglig fysisk aktivitet ute og inne. Vi legger vekt på hygiene, håndvask og gode rutiner som skaper trygghet. Vi fremmer et positivt selvbilde ved å løfte frem barnas mestring og anerkjenne deres initiativ. (Se også tiltak under fysisk miljø og psykososialt miljø).*
I vår barnehage har vi måltider som fremmer helse, mat- og måltidsglede, gode samtaler og fellesskapsfølelse hos barna	*Vi følger Helsedirektoratets anbefalinger for mat og måltider og legger vekt på et variert og ernæringsmessig godt mattilbud. Vi serverer varm mat én dag i uken og har en medarbeider med særskilt ansvar for mattilbudet. Barna deltar i matforberedelser og baking, og måltidene brukes som arena for fellesskap, språk og sosial læring. Vi bruker Matjungelen som pedagogisk verktøy for mat- og måltidsglede.*

Kildehenvisning

Lov om barnehager
Rammeplanen for barnehager (2017)
Kommunedelplan Oppvekst – Fredrikstad kommune 2021-2032
Plan for kvalitet i barnehagen 2023-2027
Helsedirektoratet
Boken: *Den autoritative voksenrollen i barnehage og skole* (2022) av Pål Roland
Programmet «Være sammen»: Pål Roland/Ingunn Størksen «Alle barn på jorden har den samme rett!» 2 utgave, 1 opplag 2012

Vedlegg

- 1. Barnehagens årshjul

Vedlegg 1 Årshjul - Hva skjer i barnehageåret 2026/2027

Vedlegg 1
Årshjul - Hva skjer i barnehageåret 2026/2027

August
Uke 32: Oppstart nytt barnehageår og tilvenning
12.–14: Planleggingsdager. Barnehagen stengt

September
02: Foreldremøte
23: Fotografering
Uke 40: Høstferie. Barnehagen er åpen

Oktober
23: FN-markering

November
19: Planleggingsdag. Barnehagen stengt

Desember
02: Barnas julelunsj
11: Lucia-markering
16: Nissefest
Uke 52–53: Juleferie. Barnehagen er åpen ordinære virkedager

Januar
04: Første dag etter juleferien
05–29: Foreldreundersøkelsen i barnehage

Februar
05: Markering av Samenes nasjonaldag
19: Karneval
Uke 8: Vinterferie. Barnehagen er åpen

Mars
03: Foreldremøte for Maxi-foreldre
09: Barnehagedagen – tema lesing
12: Eid-markering
19: Påskefrokost
24: Barnehagen stenger kl. 12.00
25–29: Påske. Barnehagen stengt
April
14: Foreldremøte med Foreldrekompasset

Mai
05: Rusken
06: Kristi himmelfartsdag. Barnehagen stengt
07: Planleggingsdag. Barnehagen stengt
10: Dugnad
14: 17. mai-markering og sommerfest
17: Grunnlovsdagen og 2. pinsedag. Barnehagen stengt
26: Foreldremøte for nye foreldre

Juni
09: Avslutning for Maxi-barna

Juli
Uke 28, 29 og 30: Barnehagen sommerstengt